

Atbildīgais Ministru prezidenta biedrs,
ekonomikas ministrs

Arvils Ašeradens

(vārds, uzvārds)

Datums 31.10.2018.

Autors Centrālā statistikas pārvalde

Sagatavotājs, Eiropas Savienības (ES) lietu koordinators: Dace Tomase, Makroekonomiskās statistikas departamenta direktore

Anna Velika, ES lietu koordinācijas daļas vecākā referente
(amats, vārds, uzvārds)

E-pasta adrese dace.tomase@csb.gov.lv, anna.velika@csb.gov.lv

Tālruna numurs 67366844, 67366976

Pozīcija Nr.1

Par Padomes secinājumu projektu par ES statistiku

Draft Council conclusions on EU statistics

(ES tiesību akta projekta nosaukums/izskatāmais ja utājums (la tviešu un angļu valodā))

Stadija **Ekonomisko un finanšu jautājumu Padomes (ECOFIN) 2018. gada 6. novembra sanāksme.**

Atsauces uz ES dokumentiem 13526/18 ; 13530/18

1. ES tiesību akta projekta/izskatāmā jautājuma īss apraksts

2018. gada 6. novembra Ekonomisko un finanšu jautājumu Padomes (ECOFIN) sanāksmē plānots apstiprināt Padomes secinājumu projektu par Eiropas Savienības (turpmāk – ES) statistiku.

Eiropas oficiālās statistikas būtiskā nozīme.

Padome atzinīgi novērtē Eiropas statistikas sistēmas (turpmāk – ESS) Vīzijas 2020 ieviešanas progresu, īpaši kvalitātes uzlabošanas, lieldatu izmantošanas un efektīvas komunikācijas jomās, un attīstību ES prioritāro jomu datu prasību nodrošināšanā. Tāpat Padome atgādina par respondentu noslodzes samazināšanas nozīmi un uzsver nepieciešamību nodrošināt atbilstošus resursus statistikas iestāžu infrastruktūrai, lai tās pēc iespējas spētu sagatavot augstas kvalitātes statistiku un apmierinātu arvien pieaugošās datu lietotāju prasības.

2018. gada Statusa ziņojums par informācijas prasībām Eiropas Ekonomikas un monetārajā savienībā.

Padome pieņem zināšanai 2018. gada Ekonomikas un finanšu komitejas (turpmāk – EFC) Statusa ziņojumā par informācijas prasībām¹ aprakstīto progresu. Padome īpaši novērtē uzlabojumus valstu sniegtās informācijas savlaicīgumā un kvalitātē, kā arī iezīmē tālākos attīstības virzienus. Tāpat Padome uzsver uzlabojumus Eirozonas sektoru kontos un nodarbinātības rādītāju ātrā novērtējuma (*flash estimates*) rezultāta publiskošanu ES un eirozonā.

Deklasificēts saskaņā ar FM 07.04.2020.vēstuli Nr.13.7-13/12/1794 (reģ. Nr.SAN-64)

¹ Dokuments ecfin.cefin.europa.eu/2018/05/16/20180516209

Padome atzinīgi vērtē Eurostat mērķi 2019. gadā vēl vairāk uzlabot sniegtās informācijas savlaicīgumu, virzoties uz nacionālo kontu konsolidētu galveno rādītāju publiskošanu, iekļaujot arī nodarbinātības novērtējumus termiņā, kas būtu tuvu t+60 dienām pēc pārskata ceturkšņa.

Nekustamā īpašuma statistika makroprudenciālās uzraudzības un citiem nolūkiem.

Padome atzinīgi vērtē interesi, ko par komercīpašuma cenu indikatoriem (turpmāk - *commercial property price indicators* jeb CPPI) izrāda politikas veidotāji, tirgus investori un publiskās institūcijas, un uzteic Eiropas Komisiju (turpmāk – EK) par tās veikumu CPPI Statistikas ziņojuma izstrādē. Padome atzinīgi novērtē ESS un Eiropas Centrālo banku sistēmas (turpmāk - *European System of Central Banks* jeb ESCB) iniciatīvas darbā ar nekustamā īpašuma indikatoriem. Padome iedrošina darbu turpināt, atgādinot par tā būtiskumu un steidzamību. Padome apsveic speciālās darba grupas izveidošanu Komerčiālā Nekustamā īpašuma indikatoriem un pieņem zināšanai EK plānus 2019. gada februārī Luksemburgā organizēt starptautisko konferenci par Nekustamā īpašuma statistiku. Padome arī dzan novērtē ESCB speciālās darba grupas indikatoriem nekustamā īpašuma finansēšanai paveikto. Padome atzinīgi vērtē brīvprātīgo statistikas vākšanu par mājokļu pārdošanas indikatoriem ceturkšņu un gada griezumā un ir apmierināta ar Eurostat darbu pie konceptuālajiem un metodoloģiskajiem jautājumiem, kas veikti, pateicoties dalībvalstu sniegtajiem datiem.

Statistika pārmērīgā budžeta deficīta novēršanas procedūrai (*Excessive Deficit Procedure* jeb EDP).

Padome novērtē Komisijas veikto darbu kvalitatīvas EDP statistikas sagatavošanā un izsaka aicinājumu dalībvalstīm nodrošināt informāciju Stabilitātes un izaugsmes pakta vajadzībām, tajā skaitā datus par valsts ieņēmumiem no ES fondiem (*government revenue from EU funds*).

Makroekonomiskās nelīdzsvarotības novēršanas procedūras (*Macroeconomic Imbalance Procedure* jeb MIP) statistika.

Padome atzinīgi vērtē, ka ir svarīgi, lai MIP pamatā esošā statistika saglabā kvalitāti pašreizējā ļoti saskanīgajā politiskajā kontekstā, kur nelīdzsvarotība tiek identificēta un valstu progress uzraudzīts, balstoties uz kvalitatīvākajiem pieejamajiem datiem. Padome atzinīgi novērtē progresu MIP pamatā esošās statistikas kvalitātes nodrošināšanā un izsaka atzinību Eurostat un Eiropas Centrālās bankas Statistikas ģenerāldirektorātam Saprāšanās memoranda ieviešanā².

Sociālā statistika.

Padome uzteic progresu sociālās statistikas modernizācijā, īpaši ieguldījumu Eiropas Sociālo tiesību pīlāra stiprināšanā, nodrošinot datus par plašu indikatoru loku. Padome pieņem zināšanai sociālās statistikas modernizācijas plānus. Padome novērtē uzlabojumus ES Darbaspēka apsekojumā, kas ir būtiskākais datu avots darba tirgus svārstību konstatēšanai.

Globalizācija.

Padome novērtē paveikto darbu ar globalizāciju saistītu izaicinājumu risināšanā un daudznacionālu uzņēmumu ietekmes novērtējuma sniegšanā, piemēram, ekonomikas sadrumstalotības novērtējums globālās vērtību ķēdes ietvaros, informācijas nodrošināšana par ārvalsts kontrolētu uzņēmumu statistiku, darbs Eiropas uzņēmumu profilēšanas ietvaros, identificējot ekonomiski nozīmīgāko daudznacionālos uzņēmumu struktūras Eiropas

²https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/en_mou_between_the_ecb_and_eurostat_november2016_f_sign.pdf

Savienībā, kā arī agrīnās brīdināšanas sistēmas ieviešanu, lai apzinātu daudznacionālo uzņēmumu pārstrukturēšanas ietekmi. Novērtēti arī pozitīvie uzlabojumi Eiropas reģistrā, kas ir pamats uzņēmējdarbības statistikas nodrošināšanā Eiropas statistikas sistēmas ietvaros.

Ilgtermiņa attīstības mērķi.

Padome uzteic darbu pie Eiropa 2020³ stratēģijas datkopu pilnveides. Vienlaikus tiek atzīmēts, ka visi Eiropa 2020 būtiskākie indikatori ietverti ANO ilgtermiņa attīstības mērķu (turpmāk - IAM) programmā ES kontekstā. Padome pozitīvi vērtē IAM Uzraudzības ziņojuma (*Monitoring Report*) publicēšanu.

Publiskā sektora uzskaites standarti.

Padome pieņem zināšanai informāciju par tehniskā darba turpināšanos pie Eiropas Publiskā sektora uzskaites standartu (turpmāk – EPSAS) ietvara.

Balsošanas kārtība. ES tiesību akta izdošanas/jautājuma izskatīšanas juridiskais pamatojums

LESD 338. panta 1. punkts, LESD 294. pants (kvalificētais balsu vairākums).

2. Situācija Latvijā

Eiropas oficiālās statistikas būtiskā nozīme.

Centrālā statistikas pārvalde (turpmāk – CSP) kā ESS dalībiece seko attīstības tendencēm ESS un turpina aktīvi iesaistīties ESS Vīzijā 2020. gadam noteiktajās aktivitātēs, kas paredz inovatīvu risinājumu attīstīšanu un ieviešanu statistikas sagatavošanā un izplatīšanā.

Novērtējot Padomes secināto par respondentu noslodzes samazināšanu, reizē jāatzīst, ka tās nolūkā veiktie pasākumi – mazāk pārskatu, mazāks statistikas rādītāju skaits, plašāk lietojot administratīvo datu avotus, nenozīmē arī statistikas iestāžu darba samazināšanu oficiālās statistikas nodrošināšanā.

Jo vairāk tiek izmantoti administratīvie resursi un citi sekundāro datu avoti statistikas sagatavošanai, jo šī pieeja padara statistiku atkarīgāku no šo datu apjoma, laicīguma un kvalitātes. Tas, savukārt, nosaka nepieciešamību veikt kompleksus pasākumus, lai noteiktu šādu datu avotu kvalitāti sistemātiskā, objektīvā un standartizētā veidā t.i. veikt administratīvo datu kvalitātes novērtējumu, tai skaitā tajā esošo trūkumu identificēšanu, un izstrādāt darbības nepieciešamo uzlabojumu veikšanai, nodrošināt administratīvo datu avotos lietoto klasifikāciju un terminoloģijas harmonizāciju, administratīvo datu metadatu dokumentēšanu un pieejamību.

Vienlaikus jāatzīmē, ka uzņēmēju sloga mazināšana (gan administratīvo datu, gan statistikas datu jomā) tieši ietekmē risku neiegūt nepieciešamo informāciju attīstības politikas dokumentu un prognožu scenāriju izstrādei, plānu korekcijām/pilnveidei un pieņemto lēmumu izpildes uzraudzībai/monitoringam. Mazinot iegūstamo datu apjomu, tiek mazināta un ierobežota kvalitatīvas, daudzveidīgas un pilnīgas informācijas pieejamība dažādu sabiedrībai svarīgu procesu/notikumu raksturojumam un mērķu izpildes kontroles nodrošināšanai. Līdz ar to jāveic stingra pieejamo datu analīze, lai uzņēmēju sloga mazināšana nenovestu pie statistikas datu samazināšanas un sabiedrības informētības samazināšanas kopumā.

Statusa ziņojums par informācijas prasībām Eiropas Ekonomikas un monetārajā savienībā (European Economic and Monetary union jeb EMU).

³ Eiropa 2020 stratēģija ir šīs desmitgades Eiropas Savienības izaugsmes un nodarbinātības stratēģija

Latvija iekļaujas visu EMU prasībās paredzēto galveno statistikas rādītāju iesniegšanas termiņos. EMU prasībās ietvertie galvenie statistikas rādītāji attiecas uz sešām statistikas jomām, proti, patēriņa cenu indeksi, ceturkšņa nacionālie konti, biznesa vidi raksturojošie indikatori, darba tirgus indikatori, starptautiskā preču tirdzniecība un mājokļu indikatori.

2018. gada 1. augustā Latvija pievienojās Starptautiskā Valūtas fonda (SVF) speciālajam datu izplatīšanas standartam Plus (SDIS Plus standarts), kļūstot par 17. valsti pasaulē un 14. ES dalībvalsti, kas īsteno augstākā līmeņa SVF datu izplatīšanas standarta iniciatīvu. Latvijas Banka koordinē SDIS Plus standarta īstenošanu, CSP uztur valsts datu apkopojuma lapu (*National Summary Data Page*), un visas iesaistītās institūcijas (Latvijas Banka, CSP, Valsts kase, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas un AS "Nasdaq Riga") sagatavo un publisko noteiktas statistisko datu kategorijas par iedzīvotājiem, finanšu, tautsaimniecības, fiskālo un ārējo sektoru. SDIS Plus īstenošanas ietvaros līdz 2019. gada beigām CSP vēl jānodrošina SDIS Plus standarta vadlīnijās noteikto prasību īstenošana datu kategorijai "Vispārējās valdības darījumi".

Nekustamā īpašuma statistika.

Latvijā nekustamā īpašuma statistikas datu ieguvē tiek izmantoti administratīvo datu avoti, kuros nav pieejama statistikas nodrošināšanai atbilstoša informācija par komercīpašuma iznomāšanu, īpaši uz īsu laika periodu t.i. līdz 1 gadam. Šādi darījumi tikpat kā netiek reģistrēti un parasti ir konfidenciāli. Nekustamā īpašuma tirgus ir neliels un tajā dominē atsevišķi lieli tirgus dalībnieki un tas svārstās, reaģējot uz atsevišķiem darījumiem.

Latvijā CSP regulāri sagatavo ceturkšņa un gada mājokļa cenu indeksus, savukārt attiecībā uz komercīpašuma cenu indikatoriem, Latvijā pašlaik ir ierobežotas iespējas šī indikatora sagatavošanai mazā komercīpašumu tirgus un ar to saistīto konfidencialitātes prasību dēļ, tāpēc CSP šos rādītājus negatavo.

Makroprudenciālās uzraudzības datu nodrošināšanai īstermiņā, līdz ESS līmenī tiks izstrādāta harmonizēta CPP statistika, Latvijas Banka, lai nodrošinātu Eiropas Sistēmisko Risku Kolēģijas ieteikuma ESRK/2016/14 par nekustamā īpašuma datu nepilnību novēršanu ieviešanu, meklē iespējas iegūt datus no privātiem datu avotiem (nekustamā īpašuma aģentūrām).

Attiecībā uz Eurostat uzsākto darbu - brīvprātīgo statistikas vākšanu par mājokļu pārdošanas indikatoriem ceturkšņu un gada griezumā, Latvijā CSP piedalījās šim mērķim izveidotajā Eurostat Granta projektā, kas beidzās š.g. maijā un nosūtīja eksperimentālos datus uz Eurostat. CSP plāno turpināt darbu pie šo rādītāju izstrādes un sagatavošanas.

Statistika pārmērīgā budžeta novēršanas procedūrai (EDP).

Latvija regulāri sagatavo un iesniedz Eurostat EDP notifikāciju par valsts budžeta deficītu un parādu, kā arī citu ar to saistīto statistisko informāciju. EDP notifikācijas informācija ir publiski pieejama Centrālās statistikas pārvaldes tīmekļa vietnē. Attiecībā uz Padomes aicinājumu valstīm sniegt datus par valsts ieņēmumiem no ES fondiem, Latvija kopš 2017. gada iesniedz šos datus Eurostat, kaut arī tiem nav obligāti iesniedzamo datu statusa EKS 2010 datu nosūtīšanas programmas kontekstā. Komisija (DG ECFIN) ilgtermiņā saskata nepieciešamību grozīt Eiropas kontu sistēmas 2010 (EKS 2010) regulu (Nr. 549/2013), lai datu sniegšana par valsts ieņēmumiem no ES fondiem būtu obligāti izpildāma prasība. Gatavojoties obligāti noteiktai datu nosūtīšanai, Latvijā jāvienojas par pasākumiem, lai valsts iestāžu atbildībā esošās informācijas sistēmas tiktu pārveidotas tā, lai spētu operatīvi nodrošināt informāciju nepieciešamajā detalizācijā saskaņā ar EKS 2010 metodoloģiju.

Sociālā statistika

Darbspēka apsekojuma organizācijā Latvijā ir veikti ievērojami pilnveidojumi - daudz plašāk tiek izmantoti administratīvie dati, ieviestas jaunas datu apkopošanas metodes, publicēti jauni rādītāji - darba tirgus plūsmu statistika.

Globalizācija.

Apzināta Latvijas uzņēmumu iesaiste daudznacionālos uzņēmumos un apkopoti kvalitatīvie un kvantitatīvie dati, kas tiks analizēti globalizācijas problēmu risināšanas ietvaros. Konstatēts, ka Latvijas uzņēmumu rādītāji sasaistē ar globalizācijas problēmām daudznacionālos uzņēmumos, pagaidām nav ar būtisku ekonomisko ietekmi. Latvija piedalās Eurostat pilotprojektā un turpina, sadarbībā ar citām Eiropas Savienības dalībvalstīm, analizēt daudznacionālo uzņēmumu darbības rezultātus.

Ietekme uz budžetu

Nav

3. Latvijas Republikas pozīcija

Latvija atbalsta secinājumu apstiprināšanu 2018. gada 6. novembra ECOFIN sanāksmē.

Eiropas oficiālās statistikas būtiskā nozīme

- Latvija **novērtē** Padomes secināto par Eiropas Statistikas sistēmas paveikto ES prioritāro jomu datu prasību nodrošināšanā.
- Latvija reizē **aicina** rūpīgi vērtēt datu sniedzēju noslodzes mazināšanas pasākumus, lai rezultātā nemazinātos pieejamo datu apjoms un politikas veidotājiem joprojām būtu iespējams pieņemt uz datiem balstītus lēmumus.

EFC ziņojums par informācijas prasībām EMU:

- Latvija **atbalsta** EFC ziņojumu, taču vienlaikus atzīmē aizvien pieaugošo veicamo uzdevumu kompleksumu un komplikētību, kā, piemēram, globalizācijas pētījumus nacionālā kopienākuma aprēķinu kontekstā. Šajā procesā ir svarīgi panākt, ka visās valstīs ir tiesiskais atbalsts apmaiņai ar mikrodatiem statistikas mērķiem, kas ļautu pareizi novērtēt daudznacionālo uzņēmumu darbības ietekmi uz valsts ekonomiku;
- Latvija **atbalsta** EFC ziņojumā teikto, ka nosprausto ESS mērķu sasniegšanai vidējā termiņā un ilgtermiņā jānodrošina adekvāti finanšu ieguldījumi IT sistēmu, kā arī cilvēkresursu attīstībā;
- Latvija **atbalsta** Padomes secināto par progresu attiecībā uz galveno ekonomisko rādītāju (PEEI) pieejamību, kā arī kvalitātes uzlabojumiem.

Nekustamā īpašuma statistika

- Latvija **uzsver**, ka, attiecībā uz komercīpašuma cenu indikatoriem, mūsu valstī pašlaik ir ierobežotas iespējas to sagatavošanai mazā komercīpašumu tirgus un ar to saistīto konfidencialitātes prasību dēļ.

Statistika par pārmērīgu budžeta deficītu:

- Latvija **piekrīt** Padomes secinājumam par Komisijas ieguldījumu augstas kvalitātes statistikas nodrošināšanā EDP un valdības sektora finanšu statistikas jomā, turpinot uzlabot šīs jomas statistikas pārvaldības jautājumus, jo tā kalpo Eiropas Savienības

ekonomiskās politikas iniciatīvu, galvenokārt Stabilitātes un izaugsmes pakta, kā arī Komisijas investīciju plāna Eiropā attīstības, ieviešanas un uzraudzības nolūkiem; - Latvija atbalsta Padomes piezīmi par to, ka metodoloģisko pilnveidojumu ieviešanai jābūt plānotai un strukturētai, balstītai uz vienotām vadlīnijām, tomēr ņemot vērā dalībvalstīm nepieciešamo laiku un ierobežotos resursus Komisijas prasību īstenošanai.
Īpašas Latvijas Republikas intereses
-
4. Citu ES dalībvalstu viedokļi
2018. gada 26. oktobra EFC laikā notika diskusija par ES statistikas jautājumiem. Tās laikā EFC Statistikas apakškomitejas pārstāvji informēja, ka teksts ar dalībvalstīm ir saskaņots. Padomes secinājumi kopumā ir atbalstāmi.
5. ES institūciju viedokļi
-
6. Saskaņošana
Ekonomikas ministrija, Finanšu ministrija, Latvijas Banka, Valsts kase, Ārlietu ministrija.
Atšķirīgie viedokļi
-
7. Saskaņošana ar Saeimas Eiropas lietu komisiju
2018. gada 2. novembrī.
8. Konsultācijas ar biedrībām un nodibinājumiem, pašvaldību un sociālo partneru organizācijām
-

Latvijas Republikas nacionālās pozīcijas
arhīva numurs Ārlietu ministrijā

Vīza: Valsts sekretārs

E.Eglītis

Ministru prezidenta biedrs,
ekonomikas ministrs

Arvils Ašeradens

Tomase
67366844, dace.tomase@csb.gov.lv
Velika
67366976, anna.velika@csb.gov.lv